№ 249 ნოემბერი 23, შაბათი 1891 ნოემბერი 23, შაბათი № 249

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბაზეთი ღირს

თოვე	მან.	კ.	თოვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაბეჭდად და კერძო განცხადებანი დასაბეჭდავთ უნდა მიმართონთ: თბილისში რედაქციას, ეკეკაში, ავაზნელის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძველის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლში; წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების განცყელიარიას, სპასკაია-ბაზაარი ბანკის სახლში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1891 საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1891

თავადი ანტონ ნიკოლოზის ძე ლორთქიფანიძე სთხოვს ნათესავსა და ნაცნობთა, მობრძანდნენ კვირას, 24 ნოემბერს, დილის 10 საათზედ, ქ. ქუთაისს, წმ. გიორგის ეკკლესიაში (გორაზედ), სადაც გარდახდილი იქმნება მოსახსენებელი წლის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის ქალბატონ ანელენა დიმიტრის ასულის ლორთქიფანიძისა.

„ივერია“

გამოვა 1891 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ვისაც ჯსურს დაიკვეთოს გაზეთი ამ 1891 წლისათვის მიჰმართოს:

ტფილისში: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოოზის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძველის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარგასლის გალერეიაში.

ტფილისს გარეშე მცხოვრებთ უნდა დაბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРІЯ“.

რედაქცია ამსახსოვნებს ბატონებს, რომ თავი გაზეთის გაბმულობის გამო ეზსუხის მეგუდენ იქნეს მარტო ამ სულის-მოქმედ ნაწილზე, ეიხე გაზეთის დაკვეთისთვის შესახედრს ფულს ბარდაქციაში და ან „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნის.

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთის სათაურშივე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარია და წიგნის მაღაზია

გადგიდა ახალს სადგომში, იმავე ქარვასლის №№ 125 და 126-ში, თეატრის შესავლელთან მარჯვნივ. ბუფეტთან. (4—1)

ახალი ამბავი

*** მომავალ იანვრიდამ პეტერბურგში გამოვა ახალი სალიტერატურო და აღვილად გასაგები სამეცნიერო ჟურნალი ჭაბუკთათვის სახელად „Міръ Божій“.

ჟურნალს საგნად აქვს ყმაწვილ-კაცობას და ყმაწვილ-ქალობას ლონის-ძიებ მისცეს, იკითხოს საინტერესო და სასარგებლო წიგნები და წერილები. ეს დანაპირები ჟურნალისა მით უფრო სანატრელია ეხლა, როცა აწ არსებული ჟურნალ-გაზეთობა მოზარდს ყმაწვილ-კაცობას და ქალობას საკმაოდ არ აკმაყოფილებს, რადგანაც აწინდელ მოზარდის ჭკუა და გრძნობა ეხლა იმოდენად განვითარებულია, რომ მომეტებულს ითხოვს წიგნებისა და წერილებისაგან. რედაქციას წინადვე დაუნახავს მთელი სიძნელე ტკბილად აღებულ საქმისა და ამიტომაც საშრომელად ჟურნალში მიუწვეეია რუსეთის მწერალნი და მეცნიერნი.

ჟურნალი ეღირება შინ გაგზავნით შვიდი მანეთი წელიწადში. დაბარება შეიძლება ამ ადრესით: Петербургъ, главная контора журнала „Міръ Божій“ на Лиговкѣ, д. 25—8 кв. 5.

*** ჩვენ მივიღეთ ახლად დაბეჭდილი მესამედ „Русское Слово“ или учебное руководство къ русскому языку для грузинскихъ школъ, часть первая, подготовительныя ступени, შედგენილი ია-კობ გოგებაშვილის მიერ. ეს მესამე გამოცემა „Русское Слово“-ს პირველის ნაწილისა, როგორც წინასტუყაობიდგანა სჩანს, იპყრობს შემდეგ ახალ დამატებათა: ლექსიური განყოფილება წინად უსურათოცა იყო, ახლა ფასურსთებულია; წინად ეს განყოფილება პაწია მოთხრობებს შეიცავდა მხოლოდ ბოლოში, ახლაკი ამ ვგარი მოთხრობანი თავიდგანვე მისდევენ სიტყვებსა და ფრაზებს და რაც ხეი ამ ჩამატებულის მოთხრობებისა არის ოც-და-ორი; ანბანში და ფრაზებში განყოფილებაში ხელთ-ნაწერის შრიფტთ არის დაბეჭდილი ნაწილი შინაარსისა, რათა ბავშვებმა ივარჯიშონ და თვალი გიატეხონ ხელ-ნაწერის კითხვაში. მეოთხე განყოფილებაში, რომელიც იპყრობს ბაკვეთილებს რუსულის ენისა, დამყარებულებს ანბანი დასურათებულს სკეტებზედ, ყოველი ალფერა შემდეგ გადაქცეულია მოთხრობად რუსულს ენაზედ. გარდა ამისა, წინასიტყვაობაში და თვითონ წიგნში ნაჩვენებია სახელმძღვანელო მეთოდიური ხერხები.

*** ტფილისის სახელოსნო სასწავლებელში ეგზამენები გათავდა ამ თთვის დამდეგს. გაათავა კურსი 11 შეგირდმა. ამათში ქართველი სამი, სახელდობრ: ანდრონიკაშვილი, კობიაშვილი და ჭილაშვილი. დანარჩენები—ორი ოსი, ერთი მუსულმანი და ხუთიც სომეხი. კურს-დასრულებულთა შორის ალაგი მიიღო: ადორხავემა—თ. ბაგრატიონ-მუხრანსკის მამულში, საცა ღვინის კეთებასა და ვენახის მოვლას უნდა უგდოს ყური; ჯამაგირი ექმნება 30 მ. ფულად, სახლი, ჰამა-სმა და მოსამსახურეკ; არდასინარეგა მიიღო ადგილი მოურავის თანაშემწეცი ბარონ ნიკოლაის მამულში ზემოხსენებულისავე პირობით და თთვეში 25 მან; უნდა უგდოს ყური მეურნეობის ყველა საქმეს; ასოოგეა—კალიზმანის ორკლასიანის სასწავლებელში განსაკუთრებით ბალოსნობის საგნების მასწავლებლობა; ანდრონიკაშვილიმა—რკინის გზის დისტანციის უფროსთან თთვეში 40 მან. მზა სახლით და უნდა ყური უგდოს ხილისა, სადეკორაციო ხეების მოვლასა ტ ბოსტნების კეთებას რკინის გზის საგდურებს ახლო; კაზაჩეკვმა მიიღო ადგილი მებალისა კალიზმანის ოლქში ამ ოლქის უფროსის ხელქვეითად; მაკარიანცმა—ადგილი მებალისა წინანდელს სასეფო მამულში, ექმნება მზა სახლი და 40 მან. ჯამაგირი; ჭილაშვილმა მიიღო ადგილი მებალისავე დიდის მთავრის მიხეილ ნიკოლოოზოს მამულში, ბორჯომს, მის მამულების გამგე მარკგრაფის ხელ-ქვეითად; კობიაშვილმა, მალუმიანცმა, სტეფანიანცმა და ყურბან-ბეგოვმა არ ისურვეს სამსახური და თავ-ანთს მამულში უნდათ იმუშავონ. სასწავლებელს მოჰმართეს მცოდნე მებალეებისათვის კიდევ: ბბ-ნი მატნოოვმა, კაზარიანცმა, ლეონტიევმა, მირზოევმა, სტაროსელსკიმ, მარგრაფმა და ბეგრმა კიდევ სხვამ, მაგრამ ამათი თხოვნა, სამწუხაროდ, სასწავლებელმა ვერ შეასრულა, რადგან კურს-დასრულებულთა რიცხვი შედარებით მცირე იყო, ხოლო მცოდნე მებალეთა საჭიროება ჩვენს ქვეყანაში ძალიან და ძალიან დიდია.

*** ამ ჟამად უკვე დამთავრდა აშენება ახალი სახლისა ტფილისის საბალოსნო სასწავლებელისათვის. აქამდე არსებული შენობა ვერ აკმაყოფილებდა სასწავლებელის ყველა საჭიროებასა. ახალს შენობაში ¡მოთავსებული იქნება განსაკუთრებით შეგირდების დასაძინებელი ოთახები, ორი საკლასო ოთახი, ტანისამოსისა და საცვლების შესანახი და პირის საბანი ოთახი. ამ შენობას ქვეშ აქვს დაყოლებული დიდი ¡სარდაფი, რომელშიაც მომავალში შეგირდები ისწავლიან განსაკუთრებით ყურძნის დაწურვისა და ღვინის დაყენების საქმეს. ყოველს ამას გარდა, სასწავლებლის მთავრობას აზრად აქვს, გადაკეთოს ახლო ხანში ოთახები მასწავლებელთათვის. ამ აზრის შესრულება დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორი ლონის-ძიება ექმნება სკოლას. თუ ქალაქის გამგეობა ინებებს და გადასდებს ამ სკოლის სასარგებლოდ ნათხოვრს 600 მან. ყოველ-წლობით, მაშინ სხვათა შორის ეს საქმეც მალე და ადვილად შესრულდება.

*** დაიბეჭდა და გამოვიდა ბ-ნ ტერ-დავითიანცის მიერ ნათარგმნი „რამდენიმე მოთხრობა“ რაფაესა. ამ წიგნში მოთავსებულია მოკლე ბიოგრაფია რაფაესა და სამი პატარა მოთხრობა: „სიმშილი“, „უბედური რიმს

მე“ და „საყასპო“. ფასი წიგნისა ხუთი შაური.

*** ჩვენ რამდენიმე წერილი მოგვივიდა და გვეკითხებიან, პიესები წარავდგინეთ საპრემიოდ დრამატიულს კომიტეტში და იმათის ბედისა აღარა ვიცით-რა, თუმცა დიდი ხანია, რაც კომიტეტის მიერვე დანიშნულია ვადა პიესების განხილვისაო. კარგი იქნება დრამატიულმა საზოგადოებამ გაზეთის შემწეობით გამოაცხადოს, ან რა აბრკოლებს პიესების განხილვას და თუ განხილულია, რა მიზეზით

ფელეტონი

საშინელი საბუთი

ცხელა. კვირკობისთვის მზე უწყალოდ სცემს თავის მწვავე სხივებს ქუთაისს. ყველაფერს ცეცხლი ეკიდება. ყოველივე მოხუშულა და მრეხსნდენ გამოიყურება, თითქო უნდა გითხრას: „ახლო არ მომეკარო, თორემ დაგწვავო!“ ხეებს საცოდავად ჩამოუშვიათ ფოთლები და დაღურემილი გამოიყურებიან. სუყველას ძილი მოჰკიდებია: ბუღეარის სკამებზე ქალაქის დარაჯები გათხლაშულან და გულიანად ხვრინავენ; ფუნქნების კარებში დახლიდრებს ჩამოსძინებიათ და თავს აკანტურებენ; ფეტლეს ცხენები ჩრდილოში მიუყენენია, თითონ უკან გადამჯდარა და ტკბილ ძილისათვის მიუცია თავი; ცხენებს ზარმაცად თავი ჩამოუყიდნიათ და ზანტად იგერმენენ კუდით ბეგრ რიხინი შეიქმნა. სუყველას გამოელვიძა და თავის სჯმეს მოეკიდა.

გულიდან ენნგის გადასაწმენდად მეეტლე დავიქირავე და ქალაქს გარედ გავედი სასეირნოდ. მგონია, არც ერთი კუნჭული არ დამიტოვებია დაუვლელი. ჩამოვიარე ფერმა, ბალახვანი, სალორია... ამსობაში კარგა ჩამოოლმდა. მეეტლეს თითქო მოსწყინდა ამდენს ხანს ძუძღელი, ომიბრუნდა და მკითხა: „აწი საით მიბძანებო?“—სულ ერთია, გასწი, სიიაც გერჩიოს-თქო, მოკლედ ვუპასუხე. ცოტა ხანს შეჩერდა, თავი მოქექა და ცხენებს მათრახი გადაადწია. რამდენისამე წუთის განმავლობაში მიმიყვანა კაშკაშად გაჩირაღებულს „სამეფო სახლის“ ალაყაფის კარებთან. ბოძებზე გაკრული იყო ერთ ადლიანი ავიშები, რომლებზედაც ვეებერთელა ასოებით ეწერა:

სასეირნო სადგომი სიმდერებით

მონაწილეობას მიიღებს მოსკოველ სიმღერეტრტა ლასნი ნინამდი მომდერალი კატო მ—ვა.

არ აცხადებენ აქამდე, მოიწონეს, თუ ჯილდოს ღირსად არ იცნეს.

*** თელავიდან ლეპეშით გვაუწყებენ: 20 ნოემბერს ტფილისის ო�აქის სასამართლოს აქ ჩამოსულმა განაყოფილებამ დაიწყო გარჩევა მეტად საყურადღებო საქმისა. სასამართლოს დიდძალი ხალხი მიაწყდა, ასე რომ იძულებულნი შეიქმნენ ბილეთები დაეწესებინათ. ეს საქმე ის იყო, რომ ამ რამდენისამე ხნის წინად თელავის მაზრის სოფ. ხოდაშენში მოჰკლეს ათონის ერთის მონასტრის არქიმანდრიტი ევგენი. მკვლელობის ბრალი დებულად: ათონის ერთის მონასტრისაკე ანქიმანდრიტი ნიფონ სოტირის ძეს პაპასკოიტის, საბერძნეთის ქვეშევრდომს კრისტოდულო ნიკოლოოზის ძეს პანტელეიმონის და სოფ. ზემო-ხოდაშენის მცხოვრებელს ვლეს სოლომონ დავითის ძეს ვბიტიშვილს. ამბობდნენ, რომ ამათ მოჰკლეს განზრახ არქიმანდრიტია. არქიმანდრიტის ნიფონის მხრივ ვეკილად იყო ნაფიც ვეკილის თანაშემწე როხლინი. სასამართლო კრება ხანს მოუნდა ამ საქმის განხილვასა და გარჩევას—თითქმის ორი დღე. არქიმანდრიტი ნიფონი და კრისტოდულო პანტელეიმონი გამამთლა და ვლეს ვბიტაშვილსკენ-კი თორმეტის წლით კატორგაში გაგზავნა მოუსაჯო. ვეკილებით, ამ საქმის დაწერილებითი ანგარიშიც დავბეჭდოთ.

*** 8 ნოემბრიდან 15 ნოემბრამდე ტფილისში ყვავილით კულავ ავად გამხდარა სამი კაცი და სამივე გადაცვლილა; ხუნაგი ავად გამხდარა სამი და ამათში მხოლოდ ერთი გარდაცვლილა; ერთიც ყმა-ყურათი გამხდარა ავად.

*** ტფილისის ოლქის სასამართლოს სესსია კახეთიდან ამ თვის 25 დაბარუნდა და მეორე ანუ მესამე დღეს შულავერში გაემგზავრება რამდენისამე სისხლის სამართლის საქმის გასარჩევად.

*** ამიერ კავკასიის რკინის გზის სადგურს „ელესაზი“ ბრიანსკის ქარხანიდან ამ დღეებში რკინის ხიდის სხვა-და-სხვა ნაწილები მიიტანეს და ამ თვის დამლეგს რკინის გზის ხიდის დასრულების იმედი აქვთ კიდეც.

*** რკინის გზის სადგურ „ჭანკის“ ახლო ამ დღეებში იპოვნეს პოლიციის მოხელის რაზუმოვის გაძარცული გვამი. აი ეს საქმე როგორ ყოფილა: ამას წინად გორიდან გამოკეკეთა რამდენიმე ჯარში წასაყვანი ყმაწვილი კაცი, რომელთაც პოლიცია დაეძებდა და ამ დღეებში ტფილისში შეიპყრეს კიდეც, გორში გაგზავნეს და თან ორი პოლიციის მოხელე გაატანეს რაზუმოვი და ივანე სამანოვი. როცა შეპყრობილნი გორის მაზრის უფროს ჩაბარეს, გორიდგან საქონლის მატარებლით წამოვიდნენ ტფილისში, მაგრამ რაზუმოვი „ჭანკის“ სადგურის ახლოს ჩამოვარდნილა მატარებლიდგან და მომკვდარა. გამელილთ მეორე ღღეს უნახავთ თუ არა გზაზე მდებარე მკვდარი, მაშინვე აურთმეიათ რეოლვერი და ვერ ცხლის საათი, ჯიბიდანაც ფული ამოუღიათ და შემდეგ დამალულან. ჟანდარმებისა და მაზრის პოლიცია გამმარცველებს დაეძებს.

*** ჩვენ მივიღეთ მე-7 და მე-8 წიგნი კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების ტკრებულისა: Труды Имп. Кавк. Общ. Сельскаго Хозяйства. ეს ორი წიგნი ერთს წიგნად არის დაბეჭდილი და შიგ მოთავსებულია სხვათა შორის შემდეგი წერილები: კალანთარისა: О всероссійской ассоціаціи для развитія наукъ. ᲐᲓ. დარეჯანაშვილისა: Оклейка вина, ᲐᲑ. ნატროაშვილისა: О крупномъ рогатомъ скотѣ въ Тифлисской губерніи. ამას გარდა, ამ წიგნში ამოკრეფილია სხვა-და-სხვა ეკონომიური ცნობები და ახალი ამბავი შესახებ მეურნეობისა.

*** ამ ჟამად ტფილისში, მარტიროსიანცის სტამბაში, იბეჭდება „Курсъ русскаго языка для мингрельскихъ школъ“, შედგენილი ბ-ნ ლევიცკის მიერ. ეს კურსი ოგივე სახელმძღვანელოა, რომელიც ავტორმა შედგინა ქართველის სკოლებისათვის და რომელიც „ივერიაში“ ამ ზაფხულს იყო გარჩეული. განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ ქართველის თარგმანის მაგიერ რუსული სიტყვები მეგრულად არის ნათარგმნი. ყველაზედ საყურადღებო-კი აქ ის არის, რომ ლევიცკი ამ თავისს სახელმძღვანელოში ხმარობს პირველად ბოლოს ხანს შეთხუზულს ახალს მეგრულს ანბანს; მატრიცები თვითონვე გაუკეთებინეია უცხოეთში და თვითონვე ჩამოუსხვლეინებია ტფილისში ამ მატრიცებით ახალი მეგრული ასოები. როგორც შევიტყეეთ, მზრუველე ერთგულება ბ-ნს ლევიცკისა ამითი არა თავდება. იმას შეუდგენია რუსულს ენაზედ საღმრთო ისტორია ქართველის და მეგრულის სკოლებისათვის და ამ მოკლე ხანში დაბეჭდვინებს იმასაცა.

*** შევიტყეეთ აგრეთვე, რომ დიუსერდეკის ლიტოგრაფიაში ამ ჟამად იბეჭდება მეგრული სახალხო ხმები, სამღერნები და აქაც ნახმარია ახალი მეგრული ანბანი...

*** როგორცა სჩანს კავკასიაში სწავლა - განათლების მზრუნველის ცირკულიარიდგან, ბ-ნი ლევიცკი, რომელსაც ყველი სამსახურისა კაი ხანია გაუფია, ქუთაისის გუბერნიის სახალხო სკოლების დირექტორად არის დატოვებული სამის წლის ვადით კიდეც, ესე იგი, 1895 წლის დამდეგამდე.

*** ოზურგეთ: პატივცემული თავადი გრ. გურიელი ამ ჟამად ძლიერ ავად არის.

*** ლეჩხუმი: ლეჩხუმის მაზრის უფროსის ბ-ნ ალშიბაიას თავისნობით ამ მაზრის მოხელეობამ გადასწყვიტა, თავისის ჯამაგირიდგან ერთი პროცენტი ე. ი. მანათზე თითო კაპეიკი გადალოს ამ გუბერნიების სასარგებლოდ რუსეთში, სადაც შიმშილობა არის ამ ჟამად მოუსავლობის გამო. აკაურ თავად-აზნაურობასაც სურს, თავის შეძლების დაგვარად შეწეწობა აღმოჩინოს რუსეთში დამშეულთ.

*** ს. მარტკოფი (სენაკის მაზრა): არ იქნება ფერიგო, რომ აბაშიდგან ერთ-ერთი ვაჭართაგანი გაჰპრომთავდეს ჩვენამდე ფილიენით სიარულს: მეშუბარეც ბევრი იქმნება და გზებიც ჩინებულია.

წელს ჩვენში ბლომად მოვიდა სიმინდი და „ოზაბეკა“. ვვეგონა სიმინდს ცოტათი მაინც გამოვიყენებდით, მაგრამ, რაკი აიკრძალა სიმინდის საზღვარი „ბრეკვალ ეამიერსის“ ხმა ცათამდე ადის. ფარეშებში წამდა-ეუწუმ მირბიმორბინან დაცლილნი და სავსე ღვინის ბოთლებითა... აგერ, იმ ხის ძირში, სადაც რამდენისამე წამით ადრე მე ვიჯექი, კატო და ის ბებერკაცანა ვაზშამს ჭიეკეეთან. საზიზღარს ბებრუკანას კატოსათვის ხელი ყელზე მოუხვევია და...

სისხლი თავში ამივარდა, თვალებზე ხელი ავიფარე და ბაღიდგან გიეიეთ გამოვეეარდი.

გონება ისე არეული მქონდა, რომ არც-კი მახსოვს, ბინაზე როგორ მივედი. საშინელი ღამე გავატარე, თვალწინ სულ კატო მიდგა და მისი უცნაური ვამოკანა: „გულში თუნდ ჯოჯოხეთი გვიტრიალებდეს, პირი მაინც უნდა გვიცინოდეს“. ბევრი ფიფქარე, ბევრი თავი ვიმტკივე მის გამოცნობაზე, მაგრამ არ იქნა და არა, ვერ გამოვიცანი. ბოლოს დაღლილ - დაქანცული, გათენებისას ტანთ გაუხდილი ლოგინზე მივეგდე ჭ კოტა წამეძინა, მაგრამ ვაი ამისთანა გარეულ გატანა, ამით ჩვენ ძალიან ვიღუტებით: სიმიდის ფასი ძლიერ დაწეულია, ფუთი 40—45 კაპეკია.

*** ამერეთ: იმერეთში მშვენიერი ამინდებია. ჩრდილში ხშირად 16 გრადუსამდე აღის სითბო.

*** ოქადაში: ჯერ თითქმის არაფერი გაკეთებულა ქიაფურის გზაზედ და მუშების ჩვენი ახლავე ისმის ღრიჭედ ფულის მიუკემლობის გამო. თუ ეხლა ასეა, წარმოიდგინეთ, რას უნდა მოველოდეთ შემდეგში.

*** ქუთაისი: პავლიონის გადაკეთებას სათეატროდ უკვე შეუდგენენ ბ-ნი კ. ზესხი და ბაგრეკელი. გადაკეთება დაჯდება სულ 1500 მან., მაგრამ ძალიან ლამაზი სათეატრო შენობა-კი გამოვა.

*** 20 ნოემბერს პოლიციის მეკეკხე ნაწილში არტემ ეარაროვის ხუთის წლის შვილი მიმავალს ურეკს შეეტეკა, ჩამოვარდა ქეას გული დაჰკრა და მაშინვე გარდაიცვალა

*** ამავე დღეს ალეეეი ბალეაში იპოვნეს რეა თოვლს დაბადებული მოგდებული ბავშეი. ყმაწვილი ჰაელ ანტონიმა აიყვანა ალსაზრდელად.

ᲐᲑᲐᲨᲘᲡ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘ

(მოწერილი ამბავი)

ᲡᲐᲜᲘᲜᲔᲚᲝ.

დაილოცოს წლეეანდელი წ�წადი თავისის უხვისა და ბარაქიანის ზოსაველით. ბური, ქერი, ფეტეკი, ბრინჯი, თხილი და ყოველ ნაირი ხილი მართალი ბლომად მოგვეიდა და ღვინით ხომ ისე ავიკსენით, რომ არ ვიეეთ, რაში ჩავტეოთ და რითი შევინახოთ. ეს კია, რომ შემოდგომის გაჩეუნეკეტელმა წვიმებმა და ნაადრეადგ დაკეირილმა სიცივემ არ დაიაცალა ყურძენს რიგიანად დამწიფება და ამის გამო ღვინო, ეოტა არ იყოს, მომქეკეო და მდარე დაგვიდგა. სიღნაღელი სირაკეკეიც ვაჩნდენ ღვინოების სასყიდლად, მაგრამ ისეთს მკირე ფასს იძლეკენ, რომ ვაყიდვა ხელს არ ვგვაძლეკს და ისეკ საზაფხულოდ შენახვა ვარჩიეთ.

ამ თთვის ათს წამდა გიორგობა, ძილს. სიზმარში ის გაბერილი ბებრუანა თითქო მანქანაით იატაკიდან ამოძვრა და ჩემს სარეკელს შემოეპოტინა, გაიზარდა, გაიზარდა, გადაიქცა დიდ, ვეეებრთელეკ ბუმბათის ტოლად და ოჯაზეკურსავითა თავზე დამაწეკა. ის-ის იყო უნდა დამეკეკინა: არიქა, ვინა ხართ მამაკი თქო, რომ ეატოს კასკასი მომესმა. ჩემმა მტარვალმა დემონიურად გადაიხარხარა და... გამომეღვიძა.

საშინელი თავის ტკივილი ამეკვა. ოიონი ზედ ეზოზე ჩამოდიოდა და ჰირსახოკა ხხარზე გადაკიდებული სანაზოდ წავედი. რიონის ცივმა წყალმა გახეკრებული ეუბალი გამიგრილა და გვარიანს გუნებაზე დამაყენა.

ჯერ მხოლოდ ცხრა საათი იყო. ასე რომ ეატოსთან წასვლამდის ექვსი საათი დამრჩენოდა და ეს დრო ამისთანა შემთხვევაში ხომ მთელი წელიწადია! უთოოდ გამოგიცდიათ ის აღშფოთებული სულის მდგომარეობა, როცა დანიშნულს საათზე ოქვენთვის ძლიერ საინტერესო ამბის შეტყობას მოველთ. დრო ჭირის დღესავით გრძელდება; საათის ისარი, თითქო ერთს ადგილას მიეჯნულო, ძლიეკი იძერის; თქვენს საათს ყალბობას სწამებთ და სხვას ეკითხებით, რა დროაო; ათას ვგარს გასართობს ჰკიდეთ ხელს, მაგრამ ვერც ერთი ვერ გართობთ... მეც, ხან წიგნი ავიღე ხელში, მაგრამ ნახეკარ-გვერდიც ვერ ჩავიკითხე გულ-დასმით; ხან ჭიანურს წავაეეე ხელი, მაგრამ ვერც ამან გამიწია ადარნდელი სამსახური. ბოლოს, როგორც იქმნა, მიატანა ისარმა სამის ნახეკარზე. მეტი ვეღარ მოვითმინე, ისარი ნახეკარ საათით წინ წავსწრე, რომ უდროოდ მისეკი საათის უსწორობით გამემართლებინა და კატოსაკენ გავემგზავრე.

სამი საათიც შესრულდა და მეც კატოს ბინის კარებს მივდეგარ. მსახურისათვის არც-კი დამიძახნია, ისე პირდაპირ შეეალე კარები. კატო ტახტის წინ იჯდა, დაბალს სკამზე. წინ პატარა ქალის ტანისამოსი ეწყო; ეარეკეკეთ, ამითი ჩვენ ძალიან ვიღუტებით: სიმიდის ფასი ძლიერ დაწეულია, ფუთი 40—45 კაპეკია.

*** ამერეთ: იმერეთში მშვენიერი ამინდებია. ჩრდილში ხშირად 16 გრადუსამდე აღის სითბო.

*** ოქადაში: ჯერ თითქმის არაფერი გაკეთებულა ქიაფურის გზაზედ და მუშების ჩვენი ახლავე ისმის ღრიჭედ ფულის მიუკემლობის გამო. თუ ეხლა ასეა, წარმოიდგინეთ, რას უნდა მოველოდეთ შემდეგში.

*** ქუთაისი: პავლიონის გადაკეთებას სათეატროდ უკვე შეუდგენენ ბ-ნი კ. ზესხი და ბაგრეკელი. გადაკეთება დაჯდება სულ 1500 მან., მაგრამ ძალიან ლამაზი სათეატრო შენობა-კი გამოვა.

*** 20 ნოემბერს პოლიციის მეკეკხე ნაწილში არტემ ეარაროვის ხუთის წლის შვილი მიმავალს ურეკს შეეტეკა, ჩამოვარდა ქეას გული დაჰკრა და მაშინვე გარდაიცვალა

*** ამავე დღეს ალეეეი ბალეაში იპოვნეს რეა თოვლს დაბადებული მოგდებული ბავშეი. ყმაწვილი ჰაელ ანტონიმა აიყვანა ალსაზრდელად.

ᲙᲐᲡᲙᲐᲡᲘᲐᲜᲘ ᲒᲕᲘᲠᲘᲐᲜᲘ

ᲙᲐᲢᲝ ᲙᲐᲡᲙᲐᲡᲘᲐᲜᲘ

(ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲜᲐᲬᲘᲚᲘ)

ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲜᲐᲬᲘᲚᲘ

ლოდ სამშობლო და სახელმწიფო ენას ეხსენები, საერო ისტორიას, ანგარიშს და სხვ.; მაგრამ, თქვენი ჭირი არა მაქვს, არც ერთმა მაჰმადიანმა არ გაიბერტყა ყური და არც ერთმა არ ისურვა, თავისის შვილისათვის ქართული წერა-კითხვა ესწავლებინა.

უეჭველია, იკითხავთ, ვინ ან რამ შეაძულა ქართველს მაჰმადიანებს თავიანთი ეროვნობა, სამშობლო ენა და მამა-პაპეული ზნე-ჩვეულებანიო? ვინ ან რა იყო მიზეზი ძველს წუქეოელების გადაბირებისა და გადაშენებისაო?

თქმა არ უნდა, რომ ზემოხსენებულ უკუღმართობის მიზეზი თითონ ქართველი მაჰმადიანები არ არიან; ამათ ყოველთვის უყვარდათ ქართველობა, ქართველობას მისდევდნენ და ქართულადაც ლაპარაკობდნენ. ქართველობა და ქართული ენა ქართველს მაჰმადიანებს შეაძულეს უცხო ტომის გავლენიანმა კაცებმა—დაღესტნელმა და ნუხელმა მოლლებმა. ამათი პსერთი, რომ ზაქათალის მაზრის ქართველებს დაავიწყონ თავისი ენანობა, სულითია და გულითი გათითრონ და ამის მისაღწევად ყოველს გვარს საშუალებაა ხმარობენ. რასაკვირველია, ვიდრე ქართველს მაჰმადიანებს სამშობლო ენა ეცოდინებათ, თავიანთს თანა მოიმძე ქრისტიანებთან კავშირს, მეზობლობასა და სიყვარულს არ მოიშლიან და ეს-კი მოლებისთვის სასურველი არ არის და აი კიდეც ამტკიცეს მუფაითად შესიდგომიან მაჰმადიან-ქართველების გულიდგან ქართულის ენის ამოგდებასა და ამოფხვრის. დიდძალი მოლლები დიდძალსავე მეჩეთსა და სკოლებში მუდამ ამას ჩასჩრიენებენენ ხალხს, რომ მარილ-მოარშენე მაჰმადიანნი მატ ღვთის წიგნის—ყურანის კითხვა და არაბული წერა უნდე იცოდესო, სხვა ენების ცოდნა, მაგალითად, ქართულისა და რუსულისა, მაგნებელი და წამწყმედია და ყველი მაჰმადიანი უნდა ერიდეთ ესენი. ხალხსაც სჯერა ამ ვვარი ქადაგება მოლებისა და უფრთხის, ერიდება იმ სასწავლებელს, სადაც მავშებს ქართულს წერა-კითხვას ასწავლიან. ჭეშეგნის თავის შვილებს მეჩეთის სკოლაში, სადაც მოლები სბრალო ბავშვებს ნორჩს გონებას არაბული ყურანის წარა-მარა და სრულიად შეუგნებელის კითხვით უხშავენ.

რა უნდა მოაგვაროს ადამიანმა, რომ ეს საკოდავი მაჰმადიანები განთავისუფლდნენ როგორმე მოლების ულმობელისა და ბასრის ბრეკელებისგან? რა ღონის-ძიება უნდა იეოს ნახმარი, რომ ამ ხალხს დადაბირებ და გადაშენება ასცდეს თავიდგან?

აშკარაა, კარგი ხალხზე სიტყვით, დარიგებითა და რჩევა-შეგნებით ვიმოქმედოთ რიგობამდე. ყველანი ენდა ვცდილობდეთ, სიტყვითა და დარიგებით შევიგონოთ ქართველს მაჰმადიანებს, რომ სხვა-და-სხვა ენის ცოდნა ღვთის წინაალმდეგობა არ არის და ამისთვის კაცი არასოდეს არ წაწყმდება, სამშობლო ენის დავიწყებაკი ცოდვაკი არის და ხალხის დაცემისა, დაღუპვისა და გაუბედურების მომასწავებელიც. დარიგების დიდი ძალა აქვს, ტყეილად ხომ არ უთქვამთ: „საფუძვლად უდევს საქმესა რჩევა დაუგონებანი“-ო. მაგრამ ისიც უნდა გვახსოვდეს, რომ „კარგს მთქმელს კარგი გამგონიც უნდა“. ბევრსა ვცდილობთ, ბევრს ვარიგებთ და ვურჩევთ, მაგრამ მაჰმადიანები ყურადღებას არ გვაქცევენ. აგერ მესამე წელიწადია ყორაღინელი ქრისტეანები ზედ შეელევნენ თავიანთს მეზობელს მაჰმადიანებს თხოვნითა და ხვეწნით, შვილები სასწავლებელში მიიბარეთო, მაგრამ მაინც ვერას გამხდარან, ვერავის გაიბედვინეს შვილის სასწავლებელში მიცემა. რაც უნდა იეოს, ხალხის დარიგება და სწავლა-მოძღვრება მაინც ა გვმართებს და შემდეგშიაც მუდამ გვემართება, მხოლოდ ეს არის, რომ, თუ ადგილობრივი საერო მთავრობა არ დაგვეხმარა, ჩვენი ხიტყვა დარჩება ხმად ბღალდებელისად ფუდანმოსა შინა, ჩვენი დარიგება არას გააწყობს და ეს ამდენი ქართველობა სამუდამოდ გადაშენდება. საერო მთავრობამ იმითი უნდა გაგვიწიოს დახმარება, რომ აქაურ მკვიდრისათვის, როგორც ქრისტეანესი, ისე მაჰმადიანისათვის, უეჭველად საკადგებელოდ უნდა იეოს ქართველისა და რუსულის წერა-კითხვის ცოდნა. როდესაც ქართველ-რუსული წერა-კითხვა სავალდებულოდ იქნება ზაქათალის მაზრის ქართველებისთვის, მაშინ მეჩეთის სკოლა თავის თავად მოიხსნება და მაჰმადიანების შვილები მთავრობის სა-

ხელში მშვენიერი ოქროს-ფერი ხუმტეკი თმა ეკრია და სახეზე დაპა-ლუპით ცრემლი ჩამოსდიოდა. ჩემს შეკვლაზე ტანისამოსს უცვე ხელი დაადგლო და შეშფოთებით ჩემსკენ შემოტრიალდა. შემრცხვა ჩემის ასეთის თავგადღობისა და კატოს ბოდიშიმ მოსთხოვე.

— პაეკო?! უკაცრავად, მომიტეეთ, ჯერ არ მოგელოდით. საათი გასინჯა.—ჩემს საათს, როგორც სჩანს, დაუგვიანებია. მეც სირცხვილის მოსაწმენდად, საათი გავსინჯე.

— ჩემსაში-კი სამი სრულია, მაგრამ, შეიძლება, ჩემი საათი სტყუოდეს და გთხოვთ, მომიტეეთო ჩემი უდროოდ მოსვლა.

— რას ბოდიშობთ, თუ ღმერთი გწამთ! გთხოვ, შემდეგაც ისე თავისუფლად შემოხვიდეთ ჩემთან, როგორც საკუთარს სახლში.

ერთხანს როგორღაც მუსაიფს თავი არ ეგმოდა და მე მოვეუწმირე პაპიროსის წეეა, მაგრამ მაინც ათასჯერ დამსახა და შემაშრა ცივი ოფლი. თუმცა კატოსთან ახლო ნაცნობობა მქონდა, მაგრამ იმ წამს ჩემს ქერქში ველარ ეგრძნობდი თავსა. ის დანაშაული, რომ მე შევიქენი უნებლიედ მოწმე კატოს სიიღუმლოსი და შეეუშალე ხელი მის ტანჯულ გულიდან მწარე დარღისა და ნაღველის გადმოდენას, მძიმე ლოდივით მაწვა გულზე და სულს მიხუთავდა. არ ვიცი, როგორმის გაგრძელდებოდა ჩემი ამ გვარი მდგომარეობა, რომ თვითონ კატოს არ დაერღვია სიჩუმე.

— ჩემი ამბავი ახლა საიდუმლო აღარ არის და დიდის სიამოვნებით აგისრულებთ დანაპირებს, მაგრამ ანა მგონია, რომ გულ-გრილად მომისმენთ ბოლოამდის. გახსოვს, ჩემს მეზობლად რომ ახალგაზდა აფიცერი იდგა მოსკოვში?

— საშა კარასოვი?

— დიაღ, სწორედ ის. უთუოდ ისიც გემახსოვრებათ, რომ ის ერთი ჩემი თაყვანისმცემელთაგანი იყო და ჩრდილოეთი მუდამ უკან დამდეგ-სწავლებლებში დაიწყებენ სიარულს. როგორც მოახსენებდეთ, ერთი სასწავლებელი უკვე ყორაღინში, მეორე გაიმართება მერმის სოფ. თასმალოში და მესამეც საგიასოდ დაარსდება სოფ. ალიიბათში. ამ სამსავე სკოლაში სწავლა მუქით იქნება და ითათი შენახვა ხალხს არ შეაწუხებს. ეს სასწავლებლები, თუ წერა-კითხვის ცოდნა საავალდებულო გახდა, გონიერულად აღზრდის მოზარდს თაობას და ისეე გაუდვიძებს ქართველ-მაჰმადიანებს თავისის ერის სიყვარულსა და სამშობლო ენის შესწავლის სურვილს. ერთის სიტყვით, ზოლოდ წერა-კითხვის სავალდებულო სწავლა გადარჩენს ქართველს მაჰმადიანებს ეროვნობის დაკარგვისა და სამშობლო ენის დავიწყებას. ჩვენ ამ ვფიქრობთ და შეიძლება, სხვამ კიდეე სხვა რამ ღონე გვიჩჩიოს. ძალიან დაგვავალებენ, თუ სხვებიც გაგვიჩიარებენ ამის შესახებ თავიანთის აზრს. ყოველს გვარს დარიგებას დიდის სიამოვნებითა და გულ-მოდგინებით მოვიხმენთ.

ჩხოკეთელი

უცხოეთი

ᲕᲔᲠᲘᲝᲒᲔᲣᲚᲘ ᲨᲔᲢᲧᲝᲑᲐ (ჩრდილო ამერიკაში). 4 ოქტომბერს შეერთებულის შტატების ეგმის „ანდეტამორს“ მესაუბენი ჭადეჭს: ჯადეპარასიოლეები სრულიად უმიზეზოდ დაეკენენ ამ მესაუბეს, ერთი კაეი მოეკ�. ლ. ისეანი ანსეჩეს. შემდეგ ეროი ამ დაჭრილთაკენ კიდეე მოეკდა. ჯადეპარასიოლების სხეა სასბაი და სხეთა ეროდიდან არა ჭეეინათ-რა, კარგ შეერთებულ შტატებისადმი სიზოეადო სიძოეეედასაა. ეს სიძოეეედაი ამის გამოიოეეა, რომ სასფრანციესკოში შტატებეში ეაეი „ოტეტ“ დაიჭერეს, რომლთაც ჩეეშდ ბარადი მიეეეონდათ ჩიდეაში ჯანეეეეეთეთეს. შტატების მთავრობამ მსოდოდ ისე ეარადოდ დაიეარა ეაეი რამდენიმე თოეეე და ეარ ეკრამმ რამ მოეთხოეეინა ჩიდეაის მთავრობისაკენ, მაგრამ ჩიდეაის მესოერეეეედეთ სიძოეეედეი ეარ ეეეეე

ბნელო სჯჭვა ხოდე ომის დროს: რაკიდა საგრომა საჭირო დაჭრილების მისაღებად, დასაწყნად და სხვა ... საგრომა სუფშეკა უნდა იყოს და ადგილად გადასატანა-გადმოსატანი, რადგანაც ეარს უკან უნდა დასდგეგდეს და ბრძოლის ველის გეგრაწმედეგ უნდა ამბრეგბოდეს. ამიტომ საჭირო, საგრომა საძეკურსაფლოსა ადგილად დასაშლელ-შესაკერელი იყოს, რომ ძალე დაშალოს საჭიროების დროს და ძალე შეკერეს. ეა სწორედ ამ მხრივაა ზესანიშნავი საფრანგეთის სამხედრო-სასანატარო ფუნეის მიერ ადგილების დროს და სამკურნალოების სურეფად გამორთვისა. სცადეს და მოიწონეს კიდეც საკავალერიოს კარტონის საგრომა, მოგონილი ინეჟერ ესპატლეკის მიერ. ამ საგრომსა აქვს 22 ადამანი საკრეკ და 7 ადამანი საკაენ შიგნიდგან. ეს საგრომი, როდეს დაშლილია, სამს ოთხ-თეფალსს ეტლზე ეწეკეა, რომელთა სამმეიტე თითოთა 125 ფუთიან ეტლეან-ბარგანად. როდეს საგრომის დადგმა უნდათ, სამსეკე ეტლს ერთი ერთანმანეთს გეკრდზე დაეკეკენენ ტოტა მოშოლებით, ისე, რომ ადგილი საგრომის საკრეკ გამოეკეს, და შემდეგ ჭმრთეკენ საკავალერიოს საგრომსა. მეტს ეროძმს ინტეკის ეაძაკეთა ითხოეს, თორემ რაკი ის გამმრთვა, ზედ ადგილად ადგმენ მზა-მზარეულს კეკლესს, რომელსაც შეგ სასაოურებიდ აქეს დაყოფილი და სხვა საჭირო მოწეობილობანც. კეკლებიანი და ეკერიდ ეწამდა ეწამეკოთ, ისე რომ ძალიერ ადგილად შეიძეკეს დეზინფექციის მოსაწესებ, თუ საჭიროება იეკნეს. მოკლის ამ საგრომის დადგმის ოთხს საათზე მეტი დრო არა საჭირდება.

ДЕПЕША

20 ნოემბერი

პეტერბურგი. გაზეთს „Русскія Вѣдомости“-ს მეორედ გამოეცხადა გაფრთხილება დეპეშათა განყოფილებაში არა ნამდვილ და საშიშ ამბების დაბეჭდვის გამო შესახებ დამშეულ ხალხის გამოკვებისა.

22 ნოემბერი

პეტერბურგი. 20 ნოემბერს, მიტროპოლიტს მოსკოვისას იონიკეს ებრძანა, იქმნას მიტროპოლიტად კიევისა და გალიკანისა; ხოლო მთავარეპისკოპოს ხოლმსკისა და ვარშავისას ლეონტის—მიტროპოლიტად მოსკოვისა და კალინინისა.

პეკინი. გენერალმა ნიეზმა დაამარცხა კინგაუდგან აღმოსავლეთისაკენ წასული მტერი და მოიკლა სარდალი და 600 კაცი. აჯანყებულთა მოჰკლეს ერთ-ერთი პრინცი მონგოლთა.

ვენა. ჯარა-ეკიმმა ბილროტმა ილაპარაკა დელეგაციებში, რომ საშინელი უბედურება მოჰკვეშა მოსალოდნელს ომებსაო და საპირიოე იქნება მაშინ დიდ ძალი რიცხვი მკურნალოთაო. ბილროტის ლაპარაკი ომის დიდ და ცხადად გამოთქმულ წინააღმდეგობად მიიჩნიათ.

ВѢДОМОСТЬ ОБЪ ОБЩЕМ ПОТРЕБЛЕНІИ ПОРОХОВЪ ЗА ОКТЯБРЬ МѢСЯЦЪ 1891 ГОДА

	ადგილ-ლა.	ბეგ-ვენ-ლა.	ბეგ-ლა.
	ფან.	ფან.	ფან.
ნუთ-მანანიანი ოქრო .	8, 28	8, 40	— ,,
ტამბოვნის ბეგენები .	167½	16	— ,,
ანბეგოანი ბეგრეწლის ფეილი	1, 19	— ,,	— ,,
5% პირველნი ზინაგანის ხელმის მოგეგანი ბილეთი	— ,,	— ,,	240
—მეორისა	216½	— ,,	— ,,
—მესამისა	— ,,	— ,,	— ,,
ხანგელმწიფო ბანკიდან-ზინარიბის ბანკის ფურცელი	200	— ,,	203
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა: 6%	— ,,	— ,,	— ,,
5%	— ,,	— ,,	— ,,
ქუთაისის ბანკისა . .	— ,,	— ,,	— ,,
ტფილისის საერთაშორო ნდობის ბანკი-დოკისა	— ,,	— ,,	— ,,

ᲛᲘᲓᲝᲛᲚᲔᲚᲐ ᲪᲔᲪᲮᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲔᲛᲘᲡᲨᲔᲡ ᲖᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ

ბათუმიდან გადის:

სამშაბათობით: ნაშუადღეგის 4 საათზე, მოკლე გზით, სუხუმსა და ნოვოროსიისკში შეიკლის.

ხუთშაბათობით: ნაშუადღეგის 4 საათზე, მოკლე გზით, ნოვოროსიისკში შეიკლის.

შაბათობით: საღამის 8 საათზე, შორის გზით, ყოველს ნაკეთ-ს